

Kuntatalous neljännesvuosittain

2017, 3. vuosineljännes

Manner-Suomen kuntien toimintakulut vähenivät 2,5 prosenttia tammi–syyskuussa 2017

Manner-Suomen kuntien ulkoiset toimintakulut olivat vuoden 2017 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä 2,5 prosenttia pienemmät kuin edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona. Ulkoisissa toimintatuotoissa oli vähennystä 7,1 prosenttia. Kuntien verotulot olivat 17,4 miljardia euroa ja valtionosuudet 6,6 miljardia euroa. Kuntayhtymien ulkoiset toimintakulut kasvoivat 8,7 prosenttia ja toimintatuotot 8,8 prosenttia. Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen kuntatalous neljännesvuosittain -tilastosta, jota varten kerättiin tietoja Manner-Suomen 80 kunnalta ja 69 kuntayhtymältä.

Kuntien ja kuntayhtymien talouden ulkoisia neljännesvuositietoja, miljoonaa euroa ¹⁾

	3. neljännes			
	Kunnat		Kuntayhtymät	
	2017	Muutos, %	2017	Muutos, %
Toimintatuotot yhteensä	5 172	-7,1	10 810	8,8
Toimintakulut yhteensä	26 527	-2,5	10 100	8,7
Vuosikate	3 312	15,2	658	12,5
Lainakanta	15 188	2,3	3 226	6,3

1) Toimintakulut sisältävät omaan käyttöön valmistuksen menoja. Muutos on laskettu edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Kuntien ja kuntayhtymien talous

Manner-Suomen kuntien toimintakulut ilman sisäisiä eriä olivat vuoden 2017 tammi-syyskuussa yhteensä 26,5 miljardia euroa, joka oli 2,5 prosenttia vähemmän kuin vastaavana ajanjaksona vuotta aiemmin. Ulkoisia toimintatuottoja kunnille kertyi 5,2 miljardia euroa. Vähennystä toimintatuotoissa oli 7,1 prosenttia.

Kunnat saivat vuoden 2017 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä yhteensä 24,1 miljardia euroa verorahoitusta. Verotuloista ja valtionosuuksista muodostuva verorahoitus kasvoi edellisvuoteen verrattuna 0,5 prosenttia. Asukasta kohden verorahoitus oli Manner-Suomessa 4 399 euroa. ¹⁾ Kuntien yhteenlaskettu vuosikate oli 3,3 miljardia euroa, joka oli 15,2 prosenttia edellisvuotta suurempi.

1) Väestötietona on käytetty Manner-Suomen väkilukua 31.12.2016.

Investointeihin kunnat käyttivät vuoden 2017 tammi-syyskuussa yhteensä 2,1 miljardia euroa. Verrattuna vuoden 2016 tammi-syyskuuhun investointimenot kasvoivat 7,4 prosenttia. Lainakanta oli syyskuun lopussa 15,2 miljardia euroa. Vähennystä edellisen neljänneksen lopusta oli 2,7 prosenttia. Kuntien lainakanta asukasta kohden oli 2 774 euroa.²⁾

Manner-Suomen kuntayhtymien ulkoiset toimintakulut olivat tammi-syyskuussa 10,1 miljardia euroa ja ne kasvoivat vuoden 2016 vastaavaan ajanjaksoon verrattuna 8,7 prosenttia. Ulkoisia toimintatuottoja kuntayhtymillä oli 10,8 miljardia euroa, joka tarkoitti 8,8 prosentin kasvua edellisvuodesta. Kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate kasvoi 12,5 prosenttia ja oli 0,7 miljardia euroa.

Investointimenoja kuntayhtymillä oli vuoden 2017 alusta syyskuun loppuun ulottuvalla ajanjaksolla 0,6 miljardia euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna investointimenot kasvoivat 17,9 prosenttia. Kuntayhtymien lainakanta oli syyskuun lopussa 3,2 miljardia euroa. Se oli 0,9 prosenttia enemmän kuin vuoden 2017 toisen neljänneksen lopussa.

Tietoa tilastosta

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilasto on 1.–3. neljänneksellä otostutkimus, joka kuvaa Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien talouden kehitystä neljännesvuosittain. Neljännen neljänneksen tilastojulkistusta varten tiedot kerätään kaikilta Manner-Suomen kunnilta ja kuntayhtymiltä.

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilaston tiedot ovat ennakkollisia ja ne tarkentunevat tulevissa julkaisuissa. Neljännesvuosittaisia otostutkimukseen perustuvia kunta- ja kuntayhtymäkohtaisia tietoja ei julkaista.

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilastossa julkistetut tiedot eivät ole suoraan vertailukelpoisia kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain -tilaston tietoihin liikelaitosten erilaisen käsittelytavan vuoksi. Kuntatalous neljännesvuosittain -tilastossa liikelaitokset yhdistetään peruskuntien ja -kuntayhtymien tietoihin, kun taas vuosina 2013–2015 julkaistussa kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain -tilastossa näin ei tehty.

---

2) Väestötietona on käytetty Manner-Suomen väkilukua 31.12.2016.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien ulkoisia neljännesvuositietoja (sisäiset erät eliminoitu), miljoonaa euroa 4

Liitetaulukko 2. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien talouden neljännesvuositietoja (sis. sisäiset erät), miljoonaa euroa 4

Tietojen tarkentuminen.....5

Laatuseloste: Kuntatalous neljännesvuosittain.....6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien ulkoisia neljännesvuositietoja (sisäiset erät eliminoitu), miljoonaa euroa ¹⁾

	3. neljännes			
	Kunnat		Kuntayhtymät	
	2017	Muutos, %	2017	Muutos, %
Toimintakate (+/-)	-21 123	-1,3	715	10,0
Verotulot	17 443	1,6	0	
Valtionosuudet	6 635	-2,4	0	
Rahoitustuotot	492	5,9	20	28,9
Rahoituskulut	136	-7,0	77	-4,5
Vuosikate (+/-)	3 312	15,2	658	12,5
Poistot ja arvonalentumiset	1 508	1,7	446	6,6
Satunnaiset erät (+/-)	84	-59,3	11	-82,6
Tilikauden tulos (+/-)	1 887	18,2	223	-2,7
Investointimenot yhteensä	2 125	7,4	620	17,9
Lainakanta, neljänneksen lopussa	15 188	2,3	3 226	6,3

1) Tietoihin on yhdistetty liikelaitokset ja sisäiset erät on eliminoitu. Muutos on laskettu edelliseen vuoteen verrattuna.

Liitetaulukko 2. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien talouden neljännesvuositietoja (sisäiset erät), miljoonaa euroa ¹⁾

	3. neljännes			
	Kunnat		Kuntayhtymät	
	2017	Muutos, %	2017	Muutos, %
Tuloslaskelma:				
Toimintatuotot yhteensä	8 334	-5,6	11 742	8,7
Myyntituotot	3 552	-9,5	10 769	8,7
Maksutuotot	1 219	-4,6	464	13,4
Tuet ja avustukset	304	-44,3	124	8,6
Muut toimintatuotot	3 258	5,7	384	3,4
Valmisteverastojen muutos (+/-)	0	-100,0	1	-372,5
Valmistus omaan käyttöön	233	-3,8	4	-4,8
Toimintakulut yhteensä	29 689	-2,6	11 032	8,6
Henkilöstökulut	10 020	-9,0	5 014	4,8
Asiakaspalvelujen ostot	9 407	7,3	1 321	16,0
Muiden palvelujen ostot	4 759	-0,2	2 394	10,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 336	-1,7	1 426	7,7
Avustukset	1 510	-21,6	149	6,0
Muut toimintakulut	2 657	0,3	728	20,4
= Toimintakate (+/-)	-21 123	-1,3	715	10,0

1) Tiedot sisältävät liikelaitokset sekä kunnan/kuntayhtymän eri tehtävien väliset sisäiset erät. Toimintakulut sisältävät omaan käyttöön valmistuksen menoja. Muutos on laskettu edelliseen vuoteen verrattuna.

Tietojen tarkentuminen

Muutos ensimmäisestä julkaisusta¹⁾

				1. julkistus, milj. €	Uusin julkistus, milj. €	Tietojen tarkentuminen, milj. €	Tietojen tarkentuminen, %
Alue	Erä	Vuosi	Neljännes				
Kunnat	Toimintatuotot yhteensä	2016	3	5 614	5 567	-47	-0,8
			4	7 330	7 615	285	3,9
		2017	1	1 546	1 550	5	0,3
			2	3 506	3 484	-22	-0,6
	Toimintakulut yhteensä	2016	3	27 444	27 217	-227	-0,8
			4	36 469	36 824	356	1,0
		2017	1	8 600	8 597	-3	0,0
			2	17 820	17 798	-22	-0,1
	Lainakanta, neljänneksen lopussa	2016	3	14 899	14 852	-47	-0,3
			4	16 039	16 065	25	0,2
		2017	1	15 616	15 653	37	0,2
			2	15 693	15 610	-83	-0,5
Kuntayhtymät	Toimintatuotot yhteensä	2016	3	10 016	9 940	-75	-0,8
			4	13 240	13 244	4	0,0
		2017	1	3 637	3 664	27	0,7
			2	7 193	7 259	66	0,9
	Toimintakulut yhteensä	2016	3	9 301	9 294	-7	-0,1
			4	12 421	12 426	5	0,0
		2017	1	3 194	3 233	39	1,2
			2	6 677	6 745	68	1,0
	Lainakanta, neljänneksen lopussa	2016	3	3 029	3 034	5	0,2
			4	3 148	3 141	-7	-0,2
		2017	1	3 110	3 121	11	0,3
			2	3 199	3 199	0	0,0

1) Tietoihin on yhdistetty liikelaitokset ja sisäiset erät on eliminoitu.

Laatuseloste: Kuntatalous neljännesvuosittain

1. Tilastotietojen relevanssi

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilasto kuvaa Suomen kuntien ja kuntayhtymien talouden kehitystä Manner-Suomessa vuosineljänneksittäin. Kuntien ja kuntayhtymien liikelaitokset ovat mukana tilaston tiedustelussa. Tilaston tavoitteena on tuottaa nopeaa ja luotettavaa tietoa kuntasektorin talouden vuoden sisäisestä kehityksestä ja sen käännepeisteistä. Tilastoa varten kerätään tietoa valituista eristä tuloslaskelmasta, rahoituslaskelmasta ja taseesta. Tiedot julkaistaan ainoastaan Manner-Suomi yhteensä -tasolla.

Keskeisiä ohjeita ja luokituksia tilaston kannalta ovat kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnille ja kuntayhtymille antamat yleisohjeet ja lausunnot sekä JHS-tililuettelomalli kunnille ja kuntayhtymille. Kuntajaoston yleisohjeiden kokoelma löytyy Kuntaliiton sivuilta. (Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tuloslaskelman laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän rahoituslaskelman laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista ja yleisohje kunnallisen liikelaitoksen kirjanpidollisesta käsittelystä).

Tilaston tuottaa Tilastokeskus, mutta vuoden viimeistä neljänneistä koskevat tiedot kerätään yhteistiedonkeruulla valtiovarainministeriön ja Suomen Kuntaliiton kanssa kaikilta Manner-Suomen kunnilta ja kuntayhtymiltä. Tiedonantovelvoite perustuu tilastolakiin (280/2004). Lain 14 §:n mukaan kunnat ja kuntayhtymät ovat velvollisia antamaan salassapitosäännösten estämättä Tilastokeskukselle tilastojen laatimisen kannalta välttämättömät tiedot taloudestaan, hyödykkeistään, toiminnan sijainnista, henkilöstöstään ja muista toiminnan edellyttämistä voimavaroista.

Tilaston tietoja käytetään kunnallistalouden neljännesvuosiseurantaan, kansantalouden tilinpidon neljännesvuositilaston lähtötietoina, EU:n julkisyhteisöjen neljännesvuosittaisen tulo- ja menotilaston sekä EU:n julkisyhteisöjen neljännesvuosittaisen rahoitustilinpidon lähtötietoina. Tilastoa kehitetään yhteistyössä pääkäyttäjien kanssa.

2. Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilastolla mitataan kuntien ja kuntayhtymien budjettitalouden eräiden menojen, tulojen, investointien, lainojen ja saatavien kehitystä neljännesvuosittain. Kunnat ja kuntayhtymät vastaavat kyselyyn sähköisellä lomakkeella internetin välityksellä. Tunnuksella lomakkeelle toimitetaan kunnille ja kuntayhtymille kyselyn avautuessa.

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilasto on otostutkimus ensimmäisellä, toisella ja kolmannella neljänneksellä ja kokonaistutkimus vuoden viimeisellä neljänneksellä. Koska tilaston tiedot perustuvat otokseen ensimmäisellä, toisella ja kolmannella neljänneksellä, on tiedoissa näillä neljänneksillä otannasta johtuvaa virhettä, joka vaihtelee muuttujittain ja neljänneksittäin. Erityisesti investointeihin ja osaan pienimmistä tase-eristä liittyy muihin eriin verrattuna näillä neljänneksillä merkittävämpää virhettä, joka johtuu näiden erien satunnaisuudesta perusjoukossa ja suuresta vaihtelevuudesta neljänneksestä toiseen. Otanta-asetelman osituksen määrittely toimintakulujen koon mukaan aiheuttaa myös sen, että tilaston tiedot ovat luotettavampia tuloslaskelman osalta kuin taseen osalta.

Tutkimuksen perusjoukko koostuu Manner-Suomen kaikista kunnista ja kuntayhtymistä, jotka ovat voimassa kunkin tilastovuoden alussa. Perusjoukosta on poimittu 80 kunnan ja 69 kuntayhtymän otos.

Kuntien ja kuntayhtymien otanta perustuu ositettuun yksinkertaiseen satunnaisotantaan. Kuntien perusjoukko on ositettu toimintakulujen suuruuden mukaan viiteen eri ositteeseen. Vuoden 2017 perusjoukossa on 295 kuntaa. Otokseen valittiin todennäköisyydellä 1 kaikki kunnat, jotka olivat vuoden 2015 tilinpäätöksessä toimintakuluiltaan yli 200 miljoonan euron kokoluokassa. Näitä kuntia oli 33. Loput 47 kuntaa valittiin satunnaisotoksella neljästä jäljelle jääneestä ositteesta.

Kuntayhtymien ositteita oli pienemmän perusjoukon vuoksi neljä. Vuoden 2017 perusjoukossa on 137 kuntayhtymää. Otokseen valittiin todennäköisyydellä 1 kaikki kuntayhtymät, jotka olivat vuoden 2015 tilinpäätöksessä toimintakuluiltaan yli 100 miljoonan euron kokoluokassa. Näitä kuntayhtymiä oli 30.

Loput 39 kuntayhtymää valittiin satunnaisotoksella kolmesta jäljelle jääneestä ositteesta. Ensimmäisen, toisen ja kolmannen neljänneksen otoksen perusjoukkoon otettiin vain koko vuoden 2017 toiminnassa olevat kuntayhtymät. Toimintansa vuoden 2017 aikana lopettavat kuntayhtymät kuuluvat kuitenkin viimeisen neljänneksen kokonaistiedusteluun.

Tilastossa noudatetaan otoksen rotaation periaatetta, jossa satunnaisotannon piirissä olevista kunnista ja kuntayhtymistä noin viidennes vaihtuu vuosittain.

Vuoden viimeisen neljänneksen tiedot kerätään kaikilta kunnilta ja kuntayhtymiltä Manner-Suomessa. Näin ollen näihin tietoihin ei sisälly otannasta johtuvaa virhettä. Viimeisen neljänneksen tiedot kerätään kuitenkin ennen kuin kunnat ja kuntayhtymät ovat tehneet lopullisen tilinpäätöksensä, joten vastaajien antamat tiedot ovat vastaajien arvioita niiltä osin, kun kirjanpito ei ole vielä valmistunut. Koko tilastovuotta koskevat viimeisen neljänneksen tiedot tarkentuvat myöhemmin kuntatalous-tilaston lopullisten tilinpäätösten julkistuksessa.

3. Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilasto julkaistaan neljä kertaa vuodessa noin kaksi kuukautta kunkin neljänneksen päättymisen jälkeen. Katso tarkemmat julkaisuajankohdat osoitteesta <http://tilastokeskus.fi/ajk/julkistamiskalenteri/index.html>.

Tilaston tiedot kerätään tuloslaskelman ja rahoituslaskelman investointitietojen osalta kumulatiivisina tilastovuoden alusta kunkin neljänneksen loppuun saakka. Tasetiedot kerätään kunkin neljänneksen päättymispäivän mukaisina. Tällöin vuoden viimeisen neljänneksen tiedot vastaavat koko vuoden kertymätietoja ja päättävää tasetta.

Tilaston tiedot julkaistaan ennakkollisina ja ne voivat tarkentua viimeisen vuoden ajalta vastaajien tarkentaessa aikaisempien neljännesten tietojaan. Lopulliset tilinpäätöstiedot julkaistaan kuntatalous-tilastossa.

4. Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Tilaston tietoja on julkaistu vuoden 2016 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien.

Tilaston tiedot eivät ole suoraan vertailukelpoisia kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain -tilaston tietoihin liikelaitosten erilaisen käsittelytavan vuoksi. Kuntatalous neljännesvuosittain -tilastossa liikelaitokset yhdistetään peruskuntien ja -kuntayhtymien tietoihin, kun taas vuosina 2013–2015 julkaistussa kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain -tilastossa näin ei tehty.

5. Tietojen saatavuus ja selkeys

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilasto julkaistaan Tilastokeskuksen internetsivuilla. Verkkosivuilla olevasta tilastotietokannasta tiedot ovat saatavilla aikasarjana vuodesta 2016 lähtien.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Ks. kohta 4. edellä

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Ks. kohta 4. edellä

Lisätietoja

Jens Melfsen   029 551 2578
Karen Asplund   029 551 3611
Vastaava tilastojohtaja:
Ville Vertanen

kuntatalous@stat.fi
www.tilastokeskus.fi

Lähde: Kuntatalous neljännesvuosittain, 3. neljännes 2017, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 2343-4112 (pdf)